

L I S T Y D O R E D A K C J I

Sprawa Wilhelma Wiatra w 1943 r. (dotyczy rozdz. „Tajemnica śmierci ojca” w książce J. Wiatra *Życie w ciekawych czasach*)

Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji wydała w 2008 r. książkę Jerzego J. Wiatra *Życie w ciekawych czasach*. Autor w rozdziale „Tajemnica śmierci ojca” (s. 194–197) opisuje okoliczności śmierci swego ojca 22 maja 1943 r. Z tekstu wynika, że rozkaz zastrzelenia jego ojca wydał „pułkownik Rybicki”. Mój nieżyjący ojciec, Józef Rybicki — wbrew twierdzeniom autora — nigdy nie był pułkownikiem.

W Archiwum Akt Nowych i Archiwum Wojskowego Instytutu Historycznego zachowały się dokumenty dotyczące tej sprawy. Wspomniane dokumenty wskazują, że rozkaz zastrzelenia został wydany w ramach akcji „C” (czyszczenie), decyzją Komendy Głównej Armii Krajowej. Jej celem było jednoczesne uderzenie w sieci agenturalne policji niemieckiej (zob. Tomasz Strzembosz *Akcje zbrojne podziemnej Warszawy 1939–1944*, wyd. PWN 1978, s. 223, 224). Nazwisko Wilhelm Wiatr i data 22 V 43 są też wymienione w wykazie „K” Kedywu Komendy Głównej.

Wiosną 1943 roku szefowi Kedywu KG AK płk. Emilowi Fieldorfowi, ps. „Nil”, zostało przekazane pismo z dn. 30 kwietnia 1943 roku Kontrwywiadu KG AK (sygnowane „C-9”). Szefem Kontrwywiadu był wówczas Bernard Zakrzewski. W piśmie tym czytamy: „Stosownie do rozmowy przesyłam trzy zestawy nazwisk osób, które według naszej ewidencji rozpracowane są jako osoby negatywne. Według naszego przekonania osoby te mogą być przekazane do L.” [likwidacji — H. R.]. Na liście nazwisk dołączonej do ww. pisma pod poz. 26 figuruje nazwisko Wilhelma Wiatra, ur. 1 stycznia 1882 r., podinspektora szkolnego w Warszawie.

Wspomnianą listę płk Fieldorf przekazał 5 maja 1943 roku Komendantowi Okręgu AK Warszawa, płk. Antoniemu Chruścielowi „Madejowi”, z następującą adnotacją: „Przesyłam listę agentów Gepo do jak najszerszego wykorzystania w ramach akcji «C». Nie należy posiłkować się całą listą, lecz podawać wykonawcom tylko interesujące ich nazwiska”.

W niedatowanym sprawozdaniu Komendy Okręgu AK Warszawa czytamy: „Melduję wyniki z akcji «C» wg listy otrzymanej z Kedywu. [...] 4. Wiatr Wilhelm dn. 22 V g. 18.30”.

W publikowanych dokumentach Kedywu Okręgu Warszawa AK znajdują się informacje dotyczące tej sprawy. W sprawozdaniu za maj szef Kedywu mjr Jerzy Lewiński podał, że 22 maja wykonano trzy wyroki według specjalnej listy (*Kedyw Okregu Warszawa Armii*

Krajowej. Dokumenty — rok 1943, wyd. IH PAN, Warszawa 2006, s. 30). W publikacji *Oddział Dyspozycyjny „A” warszawskiego Kedywu. Dokumenty z lat 1943–1944*, wyd. IH PAN, Warszawa 2007, s. 132, 133, przytoczono fragmenty dwu dokumentów dotyczące W. Wiatra.

Pan J. Wiatr pisał o sprawie swego ojca w „Przekroju” (1988 r., nr 2241) i w „Gazecie Wyborczej” (1–2 VI 1996 r.). W odpowiedzi na ten artykuł, również w „Gazecie Wyborczej” (6–7 VII 1996 r.) poinformowałam, że w ww. zbiorach archiwalnych znajdują się dokumenty wyjaśniające tę sprawę. Jednak we wspomnieniach J. Wiatra (wydanych po 12 latach) dalej funkcjonują jedynie domniemania i rozważania, mimo że są dostępne archiwalne dokumenty. Ponadto na tej podstawie w tygodniku „Nie” (2010 r., nr 46) ukazał się oszczerczy artykuł atakujący mego zmarłego ojca, jak i innych żołnierzy Armii Krajowej.

Zwracam się z prośbą do pt. Redakcji „Dziejów Najnowszych” o publikację mego pisma. Ze względu na poziom artykułu w tygodniku „Nie” nie chcę tam zamieszczać mej odpowiedzi.

30 XI 2010 r.

Hanna Rybicka